

Gáborján Község Önkormányzat
Képviselő-testületének
1/2012. (II.13) számú rendelete
az épített és természeti értékek helyi védelméről

Gáborján Község Önkormányzata az épített és természeti értékek helyi védelmének biztosítása céljából az 1990 évi LXV. törvény 16. § (1) bek., az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997 évi LXXVIII. törvény (Étv.) 57. § (3) bek. felhatalmazása alapján, valamint az építészeti örökség helyi védelmének szakmai szabályairól szóló 66/1999 (VIII.13.) FVM rendelet valamint a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény (Tvt.) 24 § (1) b) pontja; 36 § (1) bekezdései figyelembe vételével az alábbi rendeletet alkotja

1. §

Amennyiben a helyi védelem alatt álló épületek (építmények) karbantartásának és felújításának költségigénye (pl.: homlokzati díszek eredeti formában történő helyreállítása, díszesebb kapuzatok visszaépítése, eredeti ablakosztások, stb.) többletkiadást eredményez, ezeket az Önkormányzat a tulajdonosoknak (használónak, kezelőnek) részben, vagy egészben megtérítheti.

Általános rendelkezések

2.§

- (1) A rendelet hatálya kiterjed Gáborján település közigazgatási területén minden olyan épített és természeti értékre, melyet az Önkormányzat Képviselő-testülete botanikai, zoológiai, táji, építészeti, településtörténeti, településszerkezeti, településképi, településkarakter, műemléki, jelentősége miatt védendőnek minősít.
- (2) A rendelet hatálya kiterjed továbbá minden természetes és jogi személyre, gazdasági társaságokra, akiket a helyi védettség, mint ingatlan tulajdonosokat (kezelőket, használókat) illetve a helyi védettségű területen tevékenységet, folytatokat érint.

Fogalom meghatározások

3. §

Jelen rendeletben:

- a) védett természeti érték:* Gáborján Község Önkormányzat által e rendelet alapján védetté nyilvánított helyi jelentőségű természeti területek és természeti értékek.
- b) védőövezet:* a védett értékek közvetlen közelében található azon terület vagy területek, amelyen bekövetkező változások alapvetően és közvetlenül befolyásolhatják a védett érték állapotát.
- c) természetvédelmi kezelés:* a védett természeti érték felmérését, nyilvántartását, dokumentálását, megóvását, őrzését, fenntartását, bemutatását, helyreállítását célzó valamennyi tevékenység
- d) védett építészeti érték:* Gáborján Község Önkormányzata által e rendelet alapján védetté nyilvánított helyi jelentőséggel bíró épületek, épületegyüttesek.

e) *területi védelem*: Gáborján Község közigazgatási területén valamely összefüggő épített vagy természeti területre kiterjedő sajátos védelem gyűjtőfogalma.

f) *egyedi védelem*: Gáborján Község közigazgatási területén az épület (építmény), szobor (emlékmű) egészére vagy részeire terjed ki, esetleg a hozzátartozó földrészlettel együtt. Egyedi védelem tárgya lehet a növények meghatározott csoportja és egy-egy értékes növény is.

A helyi területi és egyedi védelem alá helyezés, illetve a védelem megszüntetésének általános rendje és feltételei

4. §

(1) Helyi védelem tárgyát képezi mindazon magasabb szintű védelemben nem részesülő épített (épület, településrész, utcarész, építmény, köztéri szobor, emlékmű) vagy természeti (területegység, növények együttese, egyedi növény, országos védelem alatt nem álló, védett vagy fokozottan védett állat és növényfaj egyede és élőhelye) érték, melyet az Önkormányzat Képviselő-testülete településtörténeti, településszerkezeti, tájképi, régészeti, környezeti, építészeti esztétikai értéke miatt védettnek, védelem alatt állónak minősített, illetve amelynek védelmét folyamatba helyezte.

(2) ***A helyi területi védelem kiterjed:***

- a) a település jellegzetes településszerkezetére, utcavonal-vezetésére, jellegzetes tereire.
- b) értékes településképe, település - karakterére, utcaképileg jelentős-épületegyüttesre
- c) - értékes utcai fasorokra, tájképi értékekre,
 - az összefüggő több hektár kiterjedésű természetes, természetközeli élőhelyekre;
 - a természetes társulásokkal rendelkező, helyi viszonylatban egyedülálló természeti értékekre, amelyek zárványként maradtak fenn a beépített környezetben, és védelmük más jogi eszközökkel nem megoldható;
 - természeti emlékek, amelyek az egész település számára jelentőséggel bírnak;
 - botanikai, zoológiai, geológiai gyűjtemények, gyűjteményes kertek, amelyek jelentős szerepet vállalnak a környezeti, természeti nevelésben egyedülálló természeti értékek védelmében.

A helyi területi védelem helyét, területének határait önkormányzati rendelettel megállapított, a helyi építési szabályzat mellékletét képező szabályozási terv tünteti fel.

(3) ***A helyi egyedi védelem kiterjed:***

- a) olyan épületekre, épületrészekre, melyeknek településtörténeti, építészeti, településformáló értékük van.
- b) szobrokra, parkokra, parkrészletekre, emléktáblára stb. melyeknek településtörténeti, településképi értékük van.
- c) Zárványként beépített területen fennmaradt egyedülálló természeti értékek, botanikai zoológiai gyűjtemények, gyűjteményes kertekre.

A helyi egyedi védelem alá helyezés önkormányzati rendelettel történik.

5.§

- (1) A védetté nyilvánításról ill. annak megszüntetéséről az önkormányzat Képviselő-testülete dönt. (Területi védelem esetén településrendezési terv keretén belül, egyedi védelem esetén egyedenként.)
- (2) A védetté nyilvánítást vagy annak feloldását kezdeményezheti:
 - a., önkormányzati bizottság
 - b., települési képviselő
 - c., a körjegyzőségi hivatal hivatalból
 - d., civil szervezet, illetve bármely érdekelt természetes és jogi személy.A természetvédelmi értékek tekintetében védetté nyilvánításhoz, feloldáshoz minden esetben ki kell kérni az illetékes nemzeti park igazgatóságának véleményét.
- (3) A védetté nyilvánításra vonatkozó javaslatnak tartalmaznia kell:
 - a., a védelemre jogosult érték:
 - megnevezését
 - helyét (utca, házszám, helyrajzi szám)
 - tulajdonosát (kezelőjét, használóját)
 - a védelem indoklását
 - fotóját
 - b., A védettségre irányuló javaslat alapját a természeti értékeket bemutató tanulmány és a kulturális örökségvédelmi hatástanulmány érték felmérése képezi, de megfelelő indokkal az értékelmérésben nem szereplő objektumra is javaslat tehető.
 - c., A védettségére irányuló javaslat érdemi elbírásához - szükség esetén - be kell szerezni a szakhatóság(ok) előzetes véleményét, illetve szakértői vélemény is kérhető.
- (4) A védettségre irányuló javaslatot követően védelem alá helyezési eljárást, természeti értékek esetében pedig védetté nyilvánítási eljárást kell (1996.évi LIII. tv. 22. §) lefolytatni.
 - a., Az eljárás megindításáról a Képviselő-testület határozattal dönt.
 - b., Az eljárás megindításáról tájékoztatni kell:
 - a tulajdonost (kezelőt, használót),
 - az állami és megyei főépítészt,
 - a Kulturális Örökségvédelmi Hivatalt,
 - természeti, egyedi és területi védelem esetén a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóságot és a Tiszántúli Környezetvédelmi Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőséget,
 - c., Az eljárás megindítását követően a b) pontban felsoroltak 30 napon belül írásban észrevételt tehetnek.
- (5) A védetté nyilvánítás a védetté nyilvánított épített vagy természeti érték a tulajdonjogot(kezelői, használói jogot) nem érinti.
- (6) A védett értékről nyilvántartást (törzskönyvet) kell vezetni, melynek tartalmaznia kell:
 - A védett érték megnevezését (épület, épületrész, telek + épület, növények, növények csoportja stb.),
 - helyét (utca házszám, helyrajzi szám),
 - tulajdonosát (kezelőjét, használóját),
 - a védelemre javaslatot tevő nevét,
 - a védelem indoklását,

- a védett érték fotóját,
- a védelmet elrendelő önkormányzati rendelet számát.

(7) A védelem tényét az ingatlan nyilvántartásba be kell jegyeztetni, és erről az ingatlan tulajdonosokat értesíteni kell.

A védelem tényét a bejegyzés elmaradása vagy késedelme nem érinti.

6. §

- (1) Ha valamely védelemre tervezett terület vagy épület jelentős károsodásának veszélye áll fenn, a jegyző – az érdekelt hatóságok véleményének kikérése mellett – a területet azonnal végrehajtható határozattal, egy alkalommal ideiglenesen védetté nyilváníthatja. A határozatban előírhatja a terület kezelésével, a természeti értékek megóvásával kapcsolatos kötelezettségeket, továbbá a veszélyeztető tevékenység folytatását korlátozhatja, felfüggesztheti, illetve megtilthatja.
- (2) Az ideiglenes védettség a végleges védettséget kimondó jogszabály hatálybalépéséig, de legfeljebb 3 hónapig tartható fenn.

A védett érték megjelölése

7. §

- (1) a., A védett természeti terület határainál a közlekedésre kijelölt utak mentén a védelmet jelölő táblákat kell elhelyezni, amelyek felirata: „Természetvédelmi terület – Gáborján Község Önkormányzata”.
- b., Az egyedi védelem alá helyezett építészeti értékeket táblával vagy egyéb módon a tulajdonosnak meg kell jelölni.

A védett értékek megőrzésével, használatával kapcsolatos előírások

8. §

- (1) A természetvédelmi terület kezeléséről a Gáborján Község Önkormányzata minden évben a saját költségvetése terhére gondoskodik.
- (2) A védett értékek védelme érdekében, védőövezet kerül kijelölésre. A védőövezetek területén gondoskodni kell a meglévő növényzet megtartásáról, a gyommentesítési kötelezettség betartásáról.
- (3) **A helyi településszerkezeti védelem alá eső területen:**
 - a., meg kell őrizni a terek és utcák kialakult kontúrját, ill. nyomvonal vezetését, a helyi építési szabályzat előírásai szerint.
- (4) **Értékes, település- karakter településkép védelem alá eső területen:**
 - a, **Település-karakter védelem** alá esnek azok az utcák, utcarészletek, melyek a településre jellemző beépítési módot, történelmi hangulatát tükrözik.

Ezeket a területeken:

- a kialakult beépítési módhoz a helyi építési szabályzat előírásai szerint alkalmazkodni kell.
- a meglévő épületek homlokzati és tömegarányát meg kell őrizni – és amennyiben hiteles adatok rendelkezésére állnak (fotó, vagy terv) – az utcai homlokzatot, tőformát, lábazatot, tagozatokat, ablakkereteket, párkányzatot eredeti formájában kell helyreállítani. A helyreállítás történhet teljes újjáépítés útján is.
- a területen önálló hirdető berendezés nem helyezhető el.

b, **Település kép-védelem** alá esnek azok az értékes épületekből áll épületegyüttesek, melyek a település egyediségét egyenként és együttesen is magas színvonalon tükrözik. Módosítást eredményező bármilyen beavatkozás (pl. rendeltetési mód változás) csak elvi engedélyezési eljárás keretén belül, műemlékű területen belül pedig a műemléki szakhatóság hozzájárulásával lehetséges.

- (5) Az (3) bekezdésbe eső területekben a helyi építési szabályzat előírásait is alkalmazni kell.
- (6) *Védett természeti területen* a természetvédelmi hatóság engedélye szükséges: lovagláshoz, kiállítások és egyéb kulturális rendezvény megtartásához, filmforgatáshoz, táborozáshoz, a terület nem természetvédelmi célú igénybevételéhez.

9. §

(1) **Helyi egyedi védelem alá eső épületek :**

A helyileg védett épületeken az engedélyezési eljárás során a hatóság elrendelheti:

- az épület (építmény) építéstörténeti kutatását,
- az épület jellegzetes építészeti elemeinek helyreállítását, pótlását,
- az épületben található művészeti értékek felújítását.
- a környező épületeket is feltüntető színes utcakép készítését

- (2) A helyileg védett értéket a használat nem veszélyeztetheti. Ha a védett érték eredeti rendeltetésének megfelelő használata – a helyi önkormányzati tulajdon kivételével - nem lehetséges akkor közcélú felhasználás keretében kell megőrizni.
- (3) A homlokzat – felújításnak az épület egészére kiterjedőnek kell lennie, részleges felújítás nem engedélyezhető.
- (4) A helyileg védett épületen állagmegóvási, átalakítási, korszerűsítési munkák az alábbi szempontok figyelembevételével végezhetők:
 - külső felújítás során az eredeti állapot visszaállításával az épület tömegét, tetőformáját, nyílásrendjét, homlokzati tagozatait meg kell tartani.
 - belső átalakításnál, ha a védettség konkrét terekre kiterjed, ott is az eredeti architektúrát kell visszaállítani. Egyéb esetekben a belső átalakítás a mindenkor érvényes építésügyi előírások szerint végezhető.
 - A védett épületet lebontani csak indokolt esetben, az épület teljes műszaki avulásának bekövetkezése után lehet. Ha az épület visszaépítése településképi szempontból nem szükséges a védettség tényét az önkormányzat rendeletben törli.

Bontás előtt el kell készíteni az épület felmérési és fotódokumentációját, mely alapján az épület visszaépíthető. Ha a visszaépítés településképi szempontból nem szükséges, a felmérési és fotó dokumentációt meg kell őrizni.

- Bővítés az épület utcaképi, településkarakter értékeinek tiszteletben tartásával elsősorban az épület közterületről nem látható homlokzataihoz illeszkedve lehetséges. A védettséget elrendelő rendelet megtilthatja az épület bővítését.

10. §

- (1) **Helyi egyedi természeti védelem** alatt álló egyedekre, valamint növények csoportjára vonatkozóan:

A természetileg értékes fák, növénycsoportok kivágása, ritkítása csak biológiai pusztulás esetén engedélyezhető, hatóság által kijelölt helyen való pótlás feltételével, a biológiai aktivitás értékeinek fenntartása mellett.

- (2) **Helyi területi természetvédelem alatt álló területek esetében**

- a) A helyileg védett természeti területen a jogszabályokban meghatározott előírások teljesítése érdekében az illetékes építési hatóság az érintetteket kötelezheti az eredeti állapot helyreállítására, különösen a károsodott természeti érték és terület, továbbá a védett természeti érték és terület helyreállítására.
- b) A helyi védettségű természeti területen a jegyző korlátozhatja, felfüggesztheti vagy megtilthatja a védett természeti értéket és területet károsító vagy súlyosan veszélyeztető tevékenységet.
- c) A jogszabályokban meghatározott eljárások, korlátozások megszegőivel szemben a jegyző természetvédelmi bírságot szab ki a 33/1997. (II. 20.) Korm. rendelet alapján.
- d) A természetvédelmi bírság nem mentesít a büntetőjogi, a szabálysértési, a kártérítési felelősség, valamint a tevékenység korlátozása, felfüggesztése, tiltása, továbbá a helyreállításra vonatkozó kötelezettség teljesítése alól.
- e) A védett természeti területekre kezelési tervet kell készíteni, melyet 10 évente felül kell vizsgálni.

Helyi védelemmel összefüggő önkormányzati feladatok végrehajtása

11. §

- (1) A helyi védelem alatt álló önkormányzati tulajdonú épületek (építmények) a korlátozottan forgalomképes önkormányzati tulajdon tárgyát képezik.
Elidegenítésükre csak a vagyonrendelet szabályozása szerint, önkormányzati döntést követően kerülhet sor.
- (2) A helyi védettség alá tartozó terület, illetve egyedi védelem alá tarozó értékes fák (egyedik) növények csoportjának megőrzése, állagának védelme a terület tulajdonosának kötelessége. A megőrzéshez az Önkormányzat szakmai segítséget nyújt.

12. §

- (1) A helyi védettség alá tarozó természetvédelmi területen, természetvédelmi érdekből elrendelt mező és erdőgazdasági korlátozás, illetve tilalom esetén a tulajdonos tényleges kárát meg kell téríteni.
- (2) A tulajdonos, vagyonkezelő, használó köteles túrni a természetvédelmi hatóságnak, az igazgatóságnak, illetve a természetvédelmi kezelést ellátó szervnek a védett természeti érték, terület, valamint egyedi tájérték oltalma, tudományos megismerése, bemutatása érdekében végzett tevékenységét, így különösen a természetvédelmi érték vagy egyedi tájérték megközelítését, bemutatását, őrzését, állapotának ellenőrzését, és a hatósági tájékoztató, valamint eligazító táblák elhelyezését.
- (3) A tulajdonos, vagyonkezelő, használó köteles túrni, hogy a természetvédelmi hatóság, az igazgatóság, illetve a természetvédelmi kezelést ellátó szerv a természeti érték oltalma, tudományos megismerése érdekében ingatlanát időlegesen használja, arra használati jogot szerezzen, vagy tulajdonjogát egyébként korlátozza.
- (4) Az (1)-(2) bekezdésekben meghatározott tevékenységekkel okozott tényleges kárt meg kell téríteni.
- (5) A kártalanításra a költségvetésben fedezetet kell biztosítani.
- (6) A helyi jelentőségű védett természeti területen az illetékes Nemzeti park Igazgatóságot követően Gáborján Község Önkormányzatát elővásárlási jog illeti meg. Az elővásárlási jogot ingatlan nyilvántartásban be kell jegyeztetni, a bejegyzésről a jegyző gondoskodik.

13. §

Aki e rendelet hatálya alá tartozó védett értéket megrongálja, vagy megsemmisíti – amennyiben cselekménye más jogszabály szerint súlyosabb elbírálás alá nem esik – szabálysértést követ el, és 50.000.-Ft-ig terjedő pénzbírsággal sújtható.

Záró rendelkezések

14. §

- (1) A rendelet a kihirdetés napján lép hatályba. A rendelet kihirdetéséről a jegyző gondoskodik.

Gáborján, 2012. február 13.

Majosi Gyula
polgármester

Dr. Juhász Marica
körjegyző